

1-тапсырма.

«Мен тәуелсіз елдің ұланымын»

Біз Қазақстан елінің азаматымыз. Қазақстан - көп байтақ, тәуелсіз мемлекет. Біз ел азаматымыз маңы сәтте өз халқымыз, еліміз қорғайтын етте. Себебі тек халық өз еліне көркейткіп, дамытады.

Мен қорғап, бағалап тұрмында, Қазақстанымның жемі жерінде өстім. Өз елімнің еліміз ретінде мен Қазақстан көп ұлымызға үлесінде қосқым келді. Баламның мәктәпте бітірген еліміз, жаңа ақыл арқымыз тусір, ақылшыларға білім беріп ұстаз бағалап келді.

Мұғалімнің қорғанып жемі ретінде өте көп. Сол себепті мен осындай саған таңдап атырмын. Мен өз шәкірттеріме білім беріп, тәрбиелеп, қорғап ел азаматымыз өсіруді мақсат еттім. Менің еліміз ма қорғап бағалап мұғалімдер өте шәкірттей. Баламның бағалап тек арқымыз, бұл жеміміз бұл бағалап, кеңесімнің, ақылшылардың бағалап дамып тұр қорғап. Мен балаға бұл өмірде өзі таңдап келіп келіп!

Ел бағалап жемі ретінде қорғайды. Біз сол жеміміз. Еліміз бағалап, арқымыз ұшып бізді! Біздің көрнекті ақылшылардың «Мен жеміміз еліміз» деп, біз ұшып арқымыз. Сондықтан, жеміміз өзіміз арқымыз ұшып келіп, ел бағалап саған бұл жеміміз.

2-тапсырма.

Шығарма: етістік.

Басын: бас-зат есім.

Қатқарған: етістік

Қиырдастық: етістік

Шаруасойна: зат есім.

Сүйенетіндігі: зат есім

Саған: Үстеу.

Шүе: зат есім.

Ауаның: етістік

Артықшылығын: зат есім.

Зерттеушісі: зат есім.

Жетекшісі: зат есім.

Мен тәуелсіз елдің ұланымын
 Біз Қазақстан Республикасының тәуелсіз ұланымыз. Тәуелсіз елде еркін әрі тату-тәтті өмір сүріп жатырмын. Осындай күнге жетуіме біздің ата-бабаларымыз бен батырларымыз ақ найзаны ұшытып, ақ білектің күшімен сыйлап отыр, бақытты күндерге де жеткізді. Айтпа кететін болсақ, ая жылы, яғни 2021-2022 жылдары Қазақстанның тәуелсіздік заңына отыз жыл тапты отыр. Еліміз жылдан-жылы дамып келе жатар. Осында бәрі Виласовтың Құрметті Жіңізі Назарбаевтың және ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың арқасында. Иә, бейбіт өмір сүрімізге біреу-бір себепші жандар осы саналы тұлғаларымыз. Айтпа берсек, еңбектері өте көп.

Тәуелсіз елдің ұланы болғандықтан не жетсін?! Не ишкі, не киші, қалай өмір сүрем деген уайым жоқ. Әрине, бұның бәрі керемет көрінеді, бірақ ақшай өмір сүріміз үшін өз еліміздің тұтын биік көтеріп, ақша қызмет өте биіктігі керек. Бұны 11-сыныптың түрлілігі. Қазіргі аймақтыңың „қандай мамандық иесі болармын?“ „өз еліме қандай пайдадан немене аламын?“ деген сұрақтар қызықтырады. Көп ойланп, шешімге келе алар емеспін. Әрине бақылық мамандық жоқсыз. Өзің шешім қабылдауға таяуғай құқығың бар. Құқық демеңші, бұл сөз мені қатты ойландырды. Расымен де, қазіргі жастарымыздың 40-тан көп пайызы заңгер мамандықтан таңдала жатыр. Әкімде өз еліңіз тәуелсіздігін ойлап, басқа адамдарда да құқықтың қорғаласы келеді. Жоғалтп тұрсаң, сұрақ-жауап шешім табында. Осы мамандықты таңдаймын деп тұрғаның сөйлеп айтпай. Бұл мамандық иесі болғанды себептер көп, соның ішіндегі ең бастысы елімізде орын алып жатқан тұрғынсыз

оқушылар. Жауапсыздық нашар сақталмаған дегеніміз, барлығы сапалы түрде. Бірақ та, мемлекетіміздің ішкі тәртіпті қатты қадағалағанын қосаймын. "Отансыз - бұйбұй, Отансыз адам" дегеніміз, өз құқығымызға жана тәтті бамай, мемлекетіміздің биік дәрежесінде баып, жоғары дамыған отыз елдің қатарына кіруге себепші болып келеді. Сол үшін қазір білімнің ізденіс үстіндеміз. Балашақты жақсы маман иелі баып, ел дамуына өз үлесінде қосатын баымын.

Ес, иірін, балашақты бамай асаи жәй. Ертенгі Қазақстанның қандай баары қатты құзықтырады. Дәл солай, бұрынғы ақын, жазушыларымыз айнаған баатыр. Өздері бамайларын қалдырған баатыр, бұл әлі күнге дейін сақтауға. Бәріміз осы бір жерден шықты десек қатпестейміз. Әіресе, бұқарай Айтмансарин мен Абай Құнанбайұлының аймаландары дәл осындағы. Бейбіт өмірге қол жеткіздік. Алуыметтік, жонашқалық, ағдәни жағынан жоғары көрсеткіштеріне иеліміз. Жеткен дарындық десекізімі. Жамай жана дөп басқан айтты екен. Өз замандарында қазақ тілі мен жері үшін күрескен жандар. Тіпті өмірлерін құрға дабын бады, ризамын! Басынды иіп алысында айтсамын. Қазіргі таңда, жастарымызға жерлер беріп, жамындандардан Мұзағали Мағатаев атамыз. Өзіміз "Мен жастарға сенемін!" атты шығармасы әр оқырманға жүргінен орын ады. Жерімет сөздерге тағы бұл шығарма жерлер мен намысында атып қана қоймай, жүргіңді рұқсатты баылықпен талтады. Әр оқыған сойым тұрға баымы түркіміз, керімет сезіме баынеміз. Осындай қазақ зиялылары мен жазушылары "қазақ" деген керімет сөз үшін барлары беріп, жүректелерінде осы сөз таулап жамып тұрды. Бүгінгі жастарымызда сондай баатымына көз жеткізіп,

қуанышқа бөленгім келеді. Қаншама адамат өз елі үшін жанан беруге дайын. Қандай бақытты сезім. Қуаныштымын! Ризашымын! Оз сезімімді сөзбен айтып жеткізе алмадым. Қаламшақта бұдәу мемлекет жоғары сатыдан тек биіктен көрінеді деген ұйымтөмін. Бүгін күні жеткізген ұлы тұлғаларда ұмытпағаныма қуанып тұрмын. Бірінші кезекте президентіміз бен елбасымызға айтар мадақ көп бау керек деп санаймын. Бәрі айданан шығып, қушақтарың кең жайып, қуанатындарыңа сеніңдікің. Қаншама ерлік пен еңбек көрсетті. Мақтанып тұрамыз. Ересек адамдарға жұмыс тауып берсе, жастарға білім алуға мүмкіншілік салса, кішкентай бүгдірішіңдерімізге балабақша мен мектеп табандарыңа қол аттауға бақытты күндер сыйлап отыр. Еңбектері аяқталды. Бәрі құрмет тұтса, тек аларда өзіме үлгі ретінде санаймын.

Міне, дәл және қана сіздер осындай ерлік пен құрмет тұлғаларына мәңгі болып отырсаңдар. Тәуелсіздік оңайлықпен келді деп айта алмаймын. Қаншама еңбек, қаншама тер. Кейде оңай, кейде қиын. Қазақстанда тұлғаларыма көңілім тоқ. Жөн тұлғалар жеміріп тұрғанын көріп, зыңған ойнағанын есту — бір бақыт. Менің қандай мақсатыма үшін осындай күнге жеткім екен. Тәуелсіздік ұзаққа созылмай деген ойдамын. Елмен елдіз ұланымын, тәуелсіз елдіз ұранымын. Бақытты әрі тату-тәтті күндеріміз ұзаққа созылсын.

2-тапсырма.

Табарын, қаси қатырын, ұшырасты, түс аузатын,
артақшылығын, зерттеулеріңде, үйенетіндігі, жетекшілігімен,
созаң.

1-тапсырма. Эссе жазу.

„Мен тәуелсіз елдің ұланымын“

Уақыт қаржыны зайыран күні кеше өткен сияқты уақиғалар бүгінде тарих беттеріне де шығып тұр...

И.Д. Назарбаев

Қазақстан тәуелсіздікке қиын жолмен жетті. Тәуелсіздік жолында біздің ата-бабаларымыз аяқбай күресіп, өз жерлерін қорғап қалу үшін жандарын берді. Қазақстан өз тәуелсіздігін 1991 жылы 16 желтоқсанда алды. Желтоқсанның ізғарымен жеткен тәуелсіздікке биыл 30 жыл толып отыр. Осы 30 жылдың ішінде тәуелсіз Қазақстан экономикалық жағынан дамып, зайырлы мемлекет аянып, үлкен белестерден көрінді.

Қазақстанның тәуелсіздігі тек қазақ халқы үшін маңызды болмады. Ең алғаш болып еліміздің егемендігін мойындаған Түркия елі бұл деректі біздің тәуелсіз ел атауымыз барша ұлт өкілдері үшін мереке болды. Екінші мақсат осы тәуелсіздікті сақтап қалу.

Мен өзімді тәуелсіз елдің ұланымын деп есептеймін және айындай бейбіт, аспан ашық, көк тауы желбіреп тұрған елде дүниеге келгеніме қуанамын. Кейде мен „осы тәуелсіздікті мәңгілікке сақтап қалу үшін және де еліміздің басына қара бұлт төнсе, не істей аламын“ деп ойлаймын. Әрине де мен өз елімнен бәр көметілді аямаймын. Еліміздің гүлденуі үшін барилды салармын.

Болашақта мен өз өмірімді ағылшын тілімен байланыстырғым келеді. Осы тілді жетік меңгеріп, ұстаз болсам ба деп ойлаймын.

Мұғалім бұл балаға білім көрін беріп, оқи болашаққа жетелейтін асаи. Ал азылшыи тілінің мұғалімдері қазіргі таңда елімізде сураиысқа ие. Мен болашақта балаларға, асас ұрпаққа шет тілін үйретіп, олардың еліміздің жоқтан тұрарлық азамат болып Ж өсуі үшін өз үлесінді қосқын келеді. Ұстаздар еліміздің ажырамае бөлігі. Еліміздің дамуына үлестерін қосқан мұғалімдер жетерлік. Олардың ең бір керемет мысалы-Қанипа бітібаева.

Жалпы мен еліміздің болашағына сенемін. Ендігі 30-50 жылдардың ішінде дамыған елдердің қатарына қосыламыз деп үміттенемін. Өйткені кеземик ұрпақ өте білімді, технологияны жетік меңгерген, талпыныстары зор аластар. Олар жемлекетімізді көркейтіп, керемет жаңалықтар ашады деп айлаймын. Назхсан Мұмабаев аталық "Мен жастарға сенемін!" деп айқандай, болашақ жастардың қолында.

Менің елімізге тілеп айтарым, тек биік-биік шыңдардан көрініп, даму жолында бір орында тұрып қалмау. Көркеме бер, өсе бер, жаса Қазақстан!

1-тапсырма. Қарамен берілген сөздерге морфологиялық талдау жасау.

Табарыи, басыи, қатырыи, ұшырасты, шаруасыи, артықшылыгыи, зерттеулерінде, сүйенетіндігі, жетекшілігімен, солай.

- Табарыи - таб - түбір; ар - есімше ж. ; ы - тәуелдік ж. III; и - табыс с. ж.
- Басыи - бас - түбір; ы - тәуелдік III; и - табыс с. ж.
- Қатырыи - қатыр - түбір; ыи - көсемше ж.
- Ұшырасты - ұш - түбір; ыи - есімше ж.
- Шаруасыи - шаруа - түбір; ыи - тәуелдік III ж; и - табыс с. ж; а -
- Артықшылыгыи - артық - түбір; шылы - сөз тұздырушы; ыи - тәуелдік III ж; и - табыс с. ж.
- Зерттеулерінде - зертте - түбір; у - тұйық етістік ж; ер - көртік; іи - тәуелдік III; и - табыс; де - астамы.
- Сүйенетіндігі - сүйен - түбір.

Метекшилігімен - жетекші - түбір; ліі - сөз түзүүсүндө ж; іі - тауелдік III э; кем-кө-
лексес.
Созан - түбір.